

3 latki

Dziecko powinno wymawiać:

wszystkie samogłoski, tak ustne, jaki i nosowe

(**a, o, e, u, i, y, ą, ę**), chociaż w jego mowie mogą występować odstępstwa, np. zamiana samogłosek: a=o, e=a, i=y. Jest to związane z niewykształconą jeszcze sprawnością narządów artykulacyjnych.

Powinno również wymawiać:

- spółgłoski wargowe: twarde i miękkie (**m, mi, b, bi, p, pi**),
- środkowojęzykowe: (**ś, ź, ć, dź, ń**),
- przedniojęzykowo – zębowe (**t, d, n**),
- przedniojęzykowo – dźwiękowe **l, li**,
- szczelinowe **ch**,
- wreszcie spółgłoski: **j, ł**.

Do końca trzeciego roku życia powinno wymawiać:

- wargowo- zębowe: twarde i miękkie (**w, wi, f, fi**),
- tylnojęzykowe twarde i miękkie (**k, g, ki, gi**).

W tym wieku mogą się już pojawiać głoski przedniojęzykowo – zębowe (**s, z, c, dz**).

Chociaż dziecko trzyletnie potrafi już wypowiadać w izolacji dużo głosek, to jednak w mowie spontanicznej są one często zamieniane na łatwiejsze pod względem artykulacyjnym.

Jeszcze w tym wieku utrzymują się elizje (opuszczenia głosek), metatezy (przestawianie głosek), uproszczenia grup spółgłoskowych. Zwłaszcza dużym uproszczeniom ulegają grupy spółgłosek w wyrazach.

U niektórych dzieci mogą występować substytucje głosek (zamiany głosek):

k, g na t, d (kotek- totet, guma-duma),

h na f (halo- falo),

s, z, c, dz na ś, ź, ć, dź (zupa –źupa, sałata- śałata, klocki- kłoćki).

Trudności mogą sprawiać jeszcze samogłoski nosowe ę, ą, które wymawiają jako samogłoski ustne np. wąs – woś, ząb – żob.

Ogólnie biorąc, mowę dziecka 3-letniego cechuje miękkie głosek .

Trzylatek nie umie jeszcze regulować oddechu, dlatego mówi na ogół niewyraźnie, zbyt cicho lub zbyt głośno. Najczęściej porozumiewa się za pomocą prostych zdań, popełniając jeszcze wiele błędów gramatycznych np. „Ja ide do piesa”. „Nie mam spodniów”. Chłopcy często posługują się żeńską formą czasownika– np. chłopiec mówi: *zjadłam*, itp. Opisują obrazek przy pomocy kilku wyrazów lub kilku prostych zdań.

Dzieci na tyle mają rozwiniętą mowę, że rozumieją treść złożonych poleceń. *Schowaj samochód. Przynies książkę o kotku z półki, a potem umyj ręce, bo będzie już obiad.*

Mowa dzieci jest jeszcze „egocentryczna” – dzieci mówią do siebie w trakcie zabaw dowolnych, taka mowa to „głośne myślenie” lub dialog z rówieśnikiem „z wyobraźni” (częste u dzieci wrażliwych i inteligentnych). Dzieci mają już tak rozwinięty zasób słownika, że

potrafią na polecenie nazywać pokazywane obrazki (rzeczy, zwierzęta, rośliny itp.), przedstawione na nich czynności oraz opisać je, wymieniając ich wielkość, barwę, cechy itp.

Ćwiczenia wskazane dla trzylatków:

- Ponieważ dzieci nie mają jeszcze prawidłowo uregulowanego oddechu wskazane są ćwiczenia oddechowe, prawidłowego dmuchania.
- Osluchujemy dzieci z głoskami: s, z, c, dz.
- Nie wywołujemy głosek sz, ż, cz, dż, r, ponieważ pojawią się one w repertuarze artykulacyjnym dziecka później.
- Bardzo ważne są ćwiczenia ruchowe, które usprawniają kinestetykę całego aparatu artykulacyjnego. Ośrodki w mózgu odpowiedzialne za mowę są ulokowane w bliskim sąsiedztwie z ośrodkami ruchowymi, dlatego tak ważny w tym wieku jest ruch pod każdą postacią.

Rozwój mowy u dzieci rządzi się swoimi prawami. Dziecko trzyletnie ma prawo do wielu niedoskonałości w mowie i nie są to zaburzenia, które wymagają interwencji logopedy.

Nie panikujemy, kiedy dziecko nie wymawia głosek: sz, ż, cz, dż, kiedy zmiękcza głoski s, z, c, dz na ś, ź, ć, dź. Pod żadnym pozorem nie zmuszamy dziecka do wymowy głoski r.

Co powinno nas w takim razie zaniepokoić w mowie dziecka trzyletniego?

Jeśli zauważymy, że dziecko w trakcie wymowy głosek: ś, ź, ć, dź, s, z, c, dz, sz, ż, cz, dż, wysuwa język między zęby – jest to już wada, która nie minie samoistnie.

Występują opóźnienia w rozwoju mowy.

Mowa ma zabarwienie nosowe.

Katarzyna Cieślak